

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

Ярослав РЕДЬКВА

«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень та академічної доброчесності»

вибіркова

Освітньо-професійна програма

Спеціальність

Галузь знань

Рівень вищої освіти

Факультет

Мова навчання

«Українська мова та література»

A4 Середня освіта

A Освіта

перший бакалаврський

філологічний

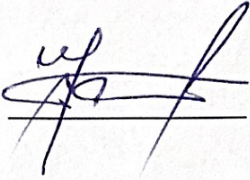
українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень та академічної доброчесності**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» (спец. 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»).

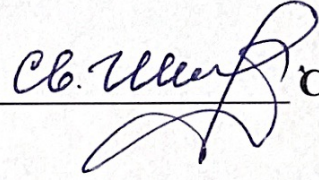
Розробник: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

Викладач: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП **Валентин МАЛЬЦЕВ**

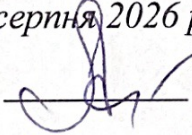
Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувач кафедри **Світлана ШАБАТ-САВКА**

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова методичної ради **Алла АНТОФІЙЧУК**

Мета та завдання навчальної дисципліни полягають у тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методику проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці студентів третього курсу до науково-дослідної роботи (написання курсових і кваліфікаційних проєктів, тез наукових доповідей для участі в конференціях) та формувати цілісне розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства; виробляти вміння дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики в навчальній та науково-дослідній діяльності; коректно використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань.

Пререквізити:

- ОК 1. Вступ до мовознавства.
- ОК 3. Сучасна українська мова (фонетика).
- ОК 5. Український правопис.
- ОК 7. Вступ до спеціальності (Середня освіта).
- ОК 9. Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія).
- ОК013. Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір).
- ОК 016. Сучасна українська мова (морфологія, ч. 1).
- ОК 15. Діалектологія української мови.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

- ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.
- ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Уміння вести фахову дискусію, здійснювати і презентувати власне дослідження на належному рівні.
- ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові:

- ФК 6. Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів

різних родів і жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

ФК 7. Вміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі; застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 20. Дотримання норм професійної етики та принципів академічної доброчесності.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 6. Ефективно знаходити необхідну інформацію, послуговуючись різними джерелами, критично оцінювати та інтерпретувати її.

ПРН 8. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 14. Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

ПРН 16. Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 20. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різноманітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 21. Планувати та здійснювати на належному рівні дослідження в галузі філології та методики викладання української мови та літератури,

уміти презентувати результати свого дослідження в наукових публікаціях та виступах на конференціях, семінарах, круглих столах.

Очікувані результати навчання (загальні)

Унаслідок оволодіння курсом «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності», студент повинен знати:

1. Принципи організації й розвитку української мовознавчої науки на різних історичних етапах.
2. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.
3. Визначення базових термінологічних понять *об'єкт наукового дослідження, предмет наукового дослідження, методи дослідження, наукова ідея, гіпотеза, бібліографія* та ін.
4. Методологію та методiku проведення наукового дослідження (зокрема щодо підготовки курсової роботи, тез доповіді для участі в конференції).
5. Принципи написання та оформлення наукових досліджень, передбачених для студентів (курскових робіт, кваліфікаційних робіт, тез, анотацій, наукових статей).
6. Специфіку побудови наукового тексту на всіх його мовних рівнях.

Студент повинен розуміти:

1. Основні завдання навчальної дисципліни та її важливість для здобуття фаху.
2. Сучасні принципи та методологію наукових досліджень.
3. Важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

1. Обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови.
2. Володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису.
3. Організовувати та структурувати етапи самостійних наукових досліджень (робота з науковою літературою, з фактичним матеріалом; підготовка тексту роботи).

4. Добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки наукових проєктів; шукати, обирати й оцінювати якість джерел.
5. Виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність та важливість для наукової роботи.
6. Здійснювати цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок.
7. Орієнтуватися в різних стандартах оформлення дібраної наукової літератури та спиратися на чинний для певного часу зразок.
8. Правильно описувати посилання на джерело; правильно цитувати; знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5-6	4	120	30	30	—	—	60	—	Залік і захист курсової роботи
Заочна	3	5-6	4	120	10	6	—	—	104	—	Залік і захист курсової роботи

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Види і форми науково-дослідної роботи. Структура наукових робіт та методологія їх виконання											
Тема 1. Види і форми науково-дослідної роботи. Принципи дотримання академічної доброчесності Типологія наукових робіт	14	4	2			8	10	2				8
Тема 2. Бібліографічні покажчики – важливе джерело для підготовки наукових досліджень	7	2	1			4	4	–	–			4
Тема 3. Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт.	16	4	4			8	9	1				8
Тема 4. Структура вступної частини курсової роботи. Визначення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета. Специфіка джерельної бази наукових досліджень	14	2	4			8	10	–	–			10

Тема 5. Особливості роботи з науковими джерелами. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних установ	14	4	4			6	24	2	2			20
Тема 6. Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ	10	2	4			4	12	2	2			8
Разом за ЗМ 1	75	18	19			38	69	7	4			58
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Історія та сучасний стан розвитку української мовознавчої науки											
Тема 1. Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті	10	2	4			4	9	1	–			8
Тема 2. Історія нормування української	7	1	2			4	10	–	2			8

літературної мови: від часу „харківського пра- вопису” до сього- дення. Роль С. Смаль- Стоцького та В. Сімовича у про- цесах нормування української мови												
Тема 3. Розвиток мово- знавчих досліджень у контексті становле- ння та діяльності Української Академії наук (1918 р) (На- ціональної академії наук України від 1994 р.). Мовознавчий напрямок діяльності Наукового това- риства Шевченка (НТШ)	10	4	2			4	10	–	–			10
Тема 4. Наукові напрями мовознавчих дослі- джень, пов’язані з діяльністю Інсти- туту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень: їх систематизування та аналіз	10	4	1			5	11	1	–			10
Тема 5. Розвиток мовознав- чих студій в Черні- вецькому національ- ному університеті	8	1	2			5	11	1	–			10

імені Юрія Федьковича: історія та сучасність												
Разом за ЗМ 2	45	12	11			22	51	3	2			46
Змістовий модуль 3. КУРСОВА РОБОТА												
Усього годин	120	30	30			60	120	10	6			104

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Види і форми науково-дослідної роботи. Типологія наукових робіт План 1. Наука як сфера людської діяльності. Головні завдання науки XXI ст. 2. Предмет і сутність наукових досліджень: основні наукові напрями і галузі. 3. Типологія наукових робіт: 3. 1. Тези доповідей на конференціях. 3. 2. Матеріали статей. 3. 4. Монографії. 3. 5. Дисертації на здобуття наукового ступеня. 3. 6. Автореферати. 3. 5. Навчальні посібники. 3. 6. Підручники. 3. 7. Кваліфікаційні роботи. 3. 8. Курсові роботи.
1.2	Бібліографічні покажчики – важливе джерело для підготовки наукових досліджень План 1. Загальна характеристика бібліографічних покажчиків. Основні принципи їх укладання. 2. Бібліографічні покажчики, рекомендовані для підготовки мовознавчих та лінгводидактичних досліджень.
1.3	Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт. Принципи

	дотримання академічної доброчесності План 1. Структура курсової роботи: загальна характеристика усіх складників. 2. Вимоги до змістового й технічного оформлення курсової роботи. 3. Список літератури: його наповнення і технічне оформлення. Стандарти оформлення списку літератури. 4. Дотримання принципів академічної доброчесності під час написання курсової роботи.
1.4	Вступна частина курсової роботи: структура і специфіка підготовки План 1. Визначення актуальності наукового дослідження, його мети, об'єкта та предмета. 2. Визначення і формулювань завдань курсової роботи. 3. Наукова новизна і практичне значення проведеного дослідження. 4. Специфіка джерельної бази наукових досліджень.
1.5	Особливості роботи з науковими джерелами. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні План 1. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних та інших установ. Ключові слова, особливості їх використання під час пошуку наукової літератури для дослідження. 2. Цитування наукових та інших джерел – як важлива частина написання наукового тексту. Принципи оформлення цитат у курсовій роботі.
1.6	Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ План 1. Типологія методів дослідження. 2. Емпіричні й теоретичні методи наукового дослідження. Загальні і спеціальні методи. 3. Методи лінгвістичних досліджень. 4. Корпусо-базований метод вивчення мовних явищ.
2.1	Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті План 1. Основоположники української мовознавчої науки (П. Житецький, К. Михальчук, О. Потебня). 2. Основні здобутки українського мовознавства 20-х років XX ст.: наукові постаті й проблеми досліджень: 2.1. Фундаментальні наукові праці Олени Курило. 2.2. Всеволод Ганцов і його внесок у розвиток української

	діалектології та лексикографії.
2.2	Історія нормування української літературної мови: від часу «харківського правопису» до сьогодення План 1. Опрацювання норм української літературної мови – важливе завдання сучасного мовознавства. 2. З історії становлення правописних норм української мови. 3. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови.
2.3	Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Національної академії наук України План 1. З історії становлення Української академії наук (1918 р.). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української академії наук. 2. Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ). Наукові здобутки представників філологічної секції НТШ (С. Смаль-Стоцького, Є. Тимченка, В. Гнатюка та ін.).
2.4	Основні напрями й проблеми сучасних лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень План 1. Сучасні галузі мовознавства: соціолінгвістика, медіалінгвістика, корпусна лінгвістика та ін. 1.2. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. 2. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень.
2.5	Розвиток мовознавчих студій у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: історія та сучасність План 1. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. 2. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)
1.	Типологія наукових робіт. Бібліографічні покажчики <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i>

	План 1. Аналіз структурних та змістових особливостей монографій, авторефератів, дисертацій та наукових статей. 2. Специфіка роботи з бібліографічними покажчиками.
2.	Структура та методика виконання курсової роботи <i>Вид роботи: робота з текстами (зразками) курсових робіт, аналіз вступної частини, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Складання плану наукового дослідження (курсної роботи), визначення основних етапів методології його проведення. 2. Структура вступної частини курсової роботи: встановлення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета; визначення завдань. 3. Специфіка роботи з джерельною базою наукового дослідження.
3.	Обробка наукової інформації. Стандарти оформлення списку літератури. Методи лінгвістичних досліджень <i>Вид роботи: робота з текстами (зразками) курсових робіт, зі зразками наукових статей, аналіз зразків списків літератури, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Обробка наукової інформації. Принципи добирання цитат з наукових джерел, особливості їх оформлення. Дотримання академічної доброчесності. 2. Укладання списку наукової літератури, стандарти його оформлення. 3. Основні методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ.
4.	Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті <i>Вид роботи: робота з науковими статтями, зразками текстів, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Роль С. Смоль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови. 2. Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук. 3. Наукове товариство імені Т. Шевченка й розвиток українського мовознавства.
5.	Розвиток мовознавчих студій у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: історія та сучасність <i>Вид роботи: робота з науковими працями, інформаційними ресурсами, усні та письмові відповіді; робота зі словниками.</i> План 1. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному

	університеті імені Юрія Федьковича. 2. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
--	--

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Основи мовознавчих досліджень» включає різні види робіт:

- 1) прочитання та конспектування теоретичного матеріалу за рекомендованими до кожної лекції джерелами;
- 2) аналіз словникових статей з різних лексикографічних джерел;
- 3) виписування фактичного матеріалу з текстів різних стилів української мови;
- 4) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 5) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№ тем и	Завдання для самостійної роботи, кількість годин
	Тема 1. Види і форми науково-дослідної роботи. Типологія наукових робіт (12 год.)
1.1	➤ Підготувати усний виступ про структурні та змістові особливості різних типів наукових праць (монографію, автореферат, статтю, тези). Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за такими працями: 1. 1. Монографії 1. Клименко Н. Ф. Як народжується слово. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ: Академперіодика, 2017. 252 с. (Науково-популярне видання). 2. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і языком. Київ: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2011. 135 с.; 2-ге видання, 2019. 232 с. 3. Підкуймуха Л. Мова Львова. або коли й батяри говорили. Київ: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2020. 320 с. 4. Тараненко О. О. Андроцентризм у системі мовних координат і сучасний гендерний рух: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 112 с. 5. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX–XXI ст.): Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с. 6. Трач Н. «„Разом – сила!”»: Риторика українського спротиву». Київ: ТОВ „Видавництво «КЛІО»”, 2015. 144 с. (Науково-популярне видання).

	1. 2. Статті в наукових збірниках 1. Архангельська А. М. Неофемінативи як «гра за правилами порушення відомих правил» і проблеми перекладу. <i>Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія»: Сер. «Філологічна»</i>. Острог, 2013. Вип. 36. С. 293–297. 2. Колоїз Ж. В. Українська неологія: здобутки і перспективи. <i>Наукові праці: Науково-методичний журнал</i>. Т. 105. Вип. 92: Філологія. Мовознавство: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. С. 56–61. URL: http://www.chdu.edu.ua/um/praci/92%28105%29/92-11.pdf. 3. Колоїз Ж. В. Оказіональність / узуальність як концептуальна лінгвістична категорія. <i>Українська мова</i>. 2006. № 1. С. 71–81. 4. Монахова Т. В. Азірівка як соціолінгвістичний феномен. <i>Наукові записки. Філологічні науки</i>. 2014. Том 164. С. 11–15. 5. Таран О. Функції сленгізмів у сучасному українському неймінг-просторі. <i>Українська мова</i>. 2013. № 3. С. 74–84. 6. Тараненко Л. І., Лазарева М. О. Феномен пандемічної лексики: особливості творення короналогізмів та їх перекладу на українську мову. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»</i>. Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 12 (80). С. 63–66. ➤ Переглянути лекції відомих українських мовознавців. Підготувати тези за змістом їхніх повідомлень. • Лекція доктора філологічних наук Інституту української мови НАН України Євгенії Анатолівни Карпіловської «Українська мова у вирі суспільних подій кінця ХХ – початку ХХІ століття: нові ресурси мовомислення». URL: https://www.youtube.com/watch?v=686bziSGHmc&t=13s • Лекція професора Лідії Павлівни Гнатюк «Історична пам'ять українців: лінгвістичний аспект». URL: https://www.youtube.com/watch?v=_-7OgUNIALU • Лекція професора Ірини Дмитрівни Фаріон «Соціолінгвальний контекст історії української мови: свідомість і чин» URL: https://www.youtube.com/watch?v=i4IFGISHBv4
1.2	Тема 2. Бібліографічні покажчики – важливе джерело для підготовки наукових досліджень (8 год.) ➤ Ознайомитися з бібліографічними покажчиками, що їх було присвячено творчій спадщині Григорія Сковороди та її наукового та публіцистичного осмислення. ➤ Опрацювати розділи, пов'язані з мовознавчими та лінгводидактичними напрямками вивчення творів письменника. Підготувати аналіз кількох праць за такими бібліографічними покажчиками: 1. Український Сократ – мандрівник за знаннями – Григорій Сковорода: наук.-допом. бібліогр. покажчик (з фондів бібліотеки Криворізького державного педагогічного університету) / упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова; за заг. ред. О. М. Кравченко. Кривий Ріг, 2017. 95 с. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1468/4 2. Григорій Сковорода (1722–1794): наук.-допом. біобібліогр. покажч. / [уклад.: О. І. Шкира, А. М. Яковенко та ін.; за ред. В. П. Коцура]. Вид. звезд. та допов. ПереяславХмельницький (Київ. обл.), 2017. Вип. 4. 1078 с.

	URL: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2336/%D
1.3	Тема 3. Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт. Принципи дотримання академічної доброчесності (12 год.) ➤ <i>Спланувати та описати структуру всіх складових частин курсової роботи, над темою якої працює студент</i> (підготувати перспективний план). ➤ <i>Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про дотримання вимог академічної доброчесності під час виконання наукової роботи та оформлення її результатів. Для цього використайте запропоновану літературу:</i> - Омельчук С. Бути чесним у науці й навчанні: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти. Херсон, 2021. 80 с. - Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу «Основи академічного письма». URL: http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/
1.4	Тема 4. Структура вступної частини курсової роботи. Визначення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета. Специфіка джерельної бази наукових досліджень (10 год.) ➤ <i>Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про особливості підготовки наукового тексту, специфіку його структури та мовних особливостей. Для цього використайте запропоновану літературу:</i> - Академічне письмо. URL: https://lib.knukim.edu.ua/akademichne-pismo/ - Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с. - Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю: монографія. Київ: Києво-Могилянська академія, 2016. 627 с. Опрацюйте матеріали монографії П. О. Селігея (Розділ III. (п. 3. 3), с. 389–462). - Селігей П. О. Народжується текст... (З досвіду відомих авторів). <i>Мовознавство</i>. 2015. № 1. С. 47–66. - Селігей П. О. Сказати багато небагатьма словами... (Стислість як норма наукового стилю). <i>Мова і культура</i>. 2016. Вип. 18. Т. 4. С. 56–62. - Селігей П. О. До проблеми авторської індивідуальності в науковому стилі <i>Studia Ucrainica Varsoviensia</i>. 2016. № 4. С. 249–262.
1.5	Тема 5. Особливості роботи з науковими джерелами. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних установ (8 год.) ➤ <i>Підготувати, оформлений за Стандартом 2015 список авторефератів, монографій та статей, виконаних у тому напрямі дослідження, що й тема студентської наукової роботи (2–4</i>

	автореферати; 2–4 монографії; до 10 статей). Зробити письмові короткі узагальнення, які можна буде використати як елемент курсової роботи в огляді наукової літератури. ➤ Оформити різними способами до 10 найважливіших на думку студента цитат з опрацьованої літератури. У записуванні цитат використати запропонований на заняттях теоретичний матеріал і зразки.
1.6	Тема 6. Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ (6 год.) ➤ Підготувати письмове повідомлення з описом методів, якими студент зможе послуговуватися під час виконання наукової роботи за обраною темою. Для цього використайте запропоновану літературу: 1. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці [Електронний ресурс]. <i>Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»</i>. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdufm_2014_221_209_7.pdf 2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. 2-ге вид. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 368 с. 3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. 2-ге вид. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 464 с. 4. Лучик А. А. Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження [Електронний ресурс]. <i>Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя</i>. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf 5. Мельничук О. С. Методологічні пошуки в нових підходах до висвітлення мови. <i>Мовознавство</i>. 1991. № 3. С. 3–11. 6. Методи лінгвістичних досліджень. URL: http://knowledge.allbest.ru/language/s/ 7. Русанівський В. М. Методологія, теорія і часткові методи лінгвістичних досліджень. <i>Мовознавство</i>. 1975. № 2. С. 3–11. ➤ Підготувати аналіз 2–4 слів (на вибір студента) за матеріалами Генерального регіонально анотованого корпусу української мови / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, М. Возняк, М. Крук та ін. Київ, Львів, 2017–2020. URL: uacorpus.org. (ГРАК). ➤ Підготувати усний виступ про специфіку корпусів української мови. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за такими працями: 1. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/22.pdf 2. Шведова М. О. Мова прози Миколи Зерова на тлі корпусу текстів 1910-1935 років. <i>Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика</i>. Київ–Черкаси: вид-во ФОП Гордієнко Є. І., 2020. С. 240–244.

2.1	Тема 1. Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті (8 год.)
	➤ <i>Підготувати інформацію для усного виступу з презентацією про здобутки відомих українських мовознавців</i> Олену Курило, Всеволода Ганцова, Костя Михальчука. <i>Використати запропоновані джерела, праці зі списку літератури та самостійно дібрані:</i> 1. Шерех Ю. Всеволод Ганцов. Олена Курило. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1954. 78 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Sheveliov_Yurii/Vsevolod_Hantsov 2. Шерех Ю. Кость Михальчук. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1952. 39 с. 3. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві <i>Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою</i> [Текст] / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. 4. Переглянути телепередачу про постать Олени Курило: URL: https://zik.ua/news/2019/06/03/nayvazhlyvisha_knyzhka_unr_olena_kurylo 5. Ознайомитися з найважливішими працями дослідниці: 1. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови (1920; 6-те вид. 2004). URL: http://inmo.org.ua/history/famous-workers/olena-borisivna-kurilo.html 2. Курило О. Початкова граматики української мови (Ч. 1; 1918, 11-те вид. 1926). Початкова граматики української мови (Ч. 2; 1918, 7-ме вид. 1924). 3. Курило О. Курс українського правопису. Підручник для шкіл і самонавчання (1919).
2.2	Тема 2. Історія нормування української літературної мови: від часу „харківського правопису” до сьогодення. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови (8 год.) ➤ <i>Підготувати есе про нормалізацію літературної мови, історію нормування українського правопису. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал</i> за такими працями: 1. Німчук В. В. Проблеми українського правопису XX – початку XXI ст. Кам’янець-Подільський, 2002. 116 с. (опрацювати С. 3–30). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN 2. Будзак Анна. Правописні ідеї С. Смаль-Стоцького. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/16163/budziak_pravopisni_idei_2012. 3. Масенко Л. Мовна політика в УССР: історія лінгвоциту. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциту: док. і матеріали. / Упоряд. Л. Масенко та ін. Київ, 2005. С. 6–38. URL: http://resource.history.org.ua/item/0007914.
2.3	Тема 3. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії наук (1918 р) (Національної академії наук України від 1994 р.). Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (6 год.) ➤ <i>Підготувати письмове повідомлення для усного виступу</i> про становлення Національної академії наук України та роль А. Кримського

	та С. Єфремова в розвитку українського мовознавства. Опрацюйте і законспекуйте таку літературу: 1. Гуцуляк Т. Є. Лексикографічні пам'ятки як джерело для дослідження дериваційного потенціалу слова. <i>Діалектологічні студії</i> («Діалект і пам'ятка»), Львів: Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича, 2019. Вип. 12. С. 350–368. 2. Гладій Т. «Російсько-український словник» за ред. А. Кримського та С. Єфремова – як джерело фіксування та збереження фразеологічного багатства української мови. <i>Наукові досягнення молоді: особливості та перспективи: матеріали міжнародної студентської наукової конференції</i>. Тернопіль: Молодіжна наукова ліга, 2020. Т. 2. С. 22–25. URL: https://ukrlogos.in.ua/ua_conference_19_06_2020.php 3. Корогодський Р. Документи з фонду обмеженого користування. «Запротоколюйте мою заяву...». <i>Літературна Україна</i>. 1990, 11 січня. С. 5. 4. Кочубей Ю. Присутній «відсутній» А. Кримський. Наукова діяльність А. Ю. Кримського в 30-ті роки. <i>Східний світ</i>. 1997. № 1–2. С. 146–152. 5. Поздрань Ю. В. «Російсько-український словник» за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова як джерело перекладних словників ХХ–ХХІ ст.: офіційний статус та лексикографічна критика. <i>Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. праць</i>. Хмельницький, 2016. Випуск десятий. Т. 2. С. 281–287. 6. Прицак О. В. Кримський Агатангел Юхимович. <i>Енциклопедія сучасної України: у 30-ти т.</i> / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2014. Т. 15: Кот–Куз. С. 441–442 ➤ Проаналізувати роль «Російсько-українського словника» за редакцією А. Кримського та С. Єфремова (1924–1933) в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис. Підготуйте письмове повідомлення для усного виступу, для цього потрібно ознайомитися з матеріалами словника та з рекомендованими науковими джерелами. ➤ Ознайомитися з виданням «Записки Наукового товариства імені Шевченка» («Записки НТШ») (Філологічна секція). Укласти за цим виданням список наукових праць, тематика яких пов'язана з темою наукової роботи студента або перебуває в колі його зацікавлень. Підготувати аналіз 4–5 статей за вибором студента. Використайте матеріали таких інформаційних ресурсів: 1. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. <i>Енциклопедія історії України</i>/ Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi. 2. https://ntsh.org/ 3. https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/
2.4	Тема 4. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень: їх систематизування та аналіз (6 год.)

	➤ Підготувати список наукових праць українських мовознавців, що працюють у тій галузі лінгвістики, що пов'язана з темою курсової роботи студента. Для цього обов'язково використати академічні наукові журнали «Мовознавство», «Українська мова», «Лексикографічний бюлетень», «Культура слова». ➤ Розкрити основні напрями сучасних лінгводидактичних досліджень, проаналізувавши матеріали таких інформаційних ресурсів: • науково-методичного та літературно-мистецького журналу «Українська мова і література в школах України»; • науково-методичного збірника «Українська мова і література в школі»; • журналу «Дивослово» (https://dyvoslovo.com.ua/); сайтів «Освіторія» (https://osvitoria.org/), «На укрок» (Бібліотека розробок) (https://naurok.com.ua/biblioteka) та інших, самостійно дібраних матеріалів.
2.5	Тема 5. Розвиток мовознавчих студій в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: історія та сучасність (5год.) ➤ Підготувати повідомлення (у вигляді презентації) про роль науковців Чернівецького університету в розвитку таких напрямів мовознавства, як діалектологія, граматика, лексикологія, фразеологія й лексикографія, ономастика, історія мови та ін. Опрацювати й законспектувати таку літературу: 1. Говірки Буковини: бібліографічний покажчик / уклад.: Н. В. Гуйванюк, Н. О. Руснак. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 144 с. 2. Кафедра сучасної української мови крізь призму часу та особистостей: колективна монографія / за заг. ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. 480 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9990?show=full 3. Сайт кафедри сучасної української мови ЧНУ. https://mulanguage.chnu.edu.ua/?_gl=

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- ✓ словесний метод (дискусія);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;
- ✓ самостійна робота (виконання завдань);
- ✓ індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- ✓ технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- ✓ комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Перевірка та оцінювання знань студентів здійснюються у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль належить до обов'язкових елементів на кожному практичному занятті. Під час вивчення дисципліни передбачено такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркве опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

До форм поточного контролю належить індивідуальна та загальна перевірка, формою *підсумкового контролю* є іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1 (30 балів)							ЗМ 2 (30 балів)					Підсумковий контроль (залік)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5		
4	4	4	4	4	5	5	7	8	5	5	5	40	100

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінку **A (90–100 балів)**, або «**відмінно / зараховано**», отримують студенти, які •грунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; пояснюють основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови; •вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; •регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях на практичних заняттях; •грунтовно опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;

•глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **B (80–89 балів)**, або «**дуже добре / зараховано**», отримують студенти, які •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; •знають праці вітчизняних дослідників з тієї галузі, з якою пов'язана тема студентського наукового дослідження; •в основному засвоїли теоретичний матеріал; •продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; •брали досить активну участь при обговоренні рекомендованих питань; •у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; •у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **C (70–79 балів)**, або «**добре / зараховано**», отримують студенти, які •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; •в основному опанували теоретичний матеріал; •продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; •розкрили, але не повністю питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **D (60–69 балів)**, або «**задовільно / зараховано**», отримують студенти, які •не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; •показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; •у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **E (50–59 балів)**, або «**достатньо / зараховано**», отримують студенти, які •показали погану обізнаність щодо змісту теоретичних питань курсу; •обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)**, або «**незадовільно / незараховано**», з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •не опрацювали рекомендованої літератури; •не розкрили питання підсумкового модуля-контролю; •продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)**, або «**незадовільно / незараховано**», з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували

лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання заліку; •пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виконали завдань для самостійної роботи, •взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; •не засвоїли програму курсу; •якщо ж студенти були допущені до заліку, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Зараховано	A	відмінно
80–89		B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69		D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів за змістовим модулем 1

1. Наука як сфера людської діяльності. Головні завдання науки ХХІ ст.
2. Предмет і сутність наукових досліджень: основні наукові напрями і галузі.
3. Типологія наукових робіт (аналіз структури тез доповідей, статей, монографій, авторефератів, дисертацій).
4. Загальна характеристика бібліографічних показників. Основні принципи їх укладання.
5. Бібліографічні показники, рекомендовані для підготовки мовознавчих та лінгводидактичних досліджень.
6. Структура курсової роботи: загальна характеристика усіх складників.
7. Вимоги до змістового й технічного оформлення курсової роботи.
8. Список літератури: його наповнення і технічне оформлення. Стандарти оформлення списку літератури.
9. Дотримання принципів академічної доброчесності під час написання курсової роботи.
10. Використання інструментів ШІ під час підготовки наукового дослідження.

- 11.Складання плану наукового дослідження (курсової роботи), визначення основних етапів методології його проведення.
- 12.Вступна частина курсової роботи: структура і специфіка підготовки
- 13.Визначення актуальності наукового дослідження, його мети, об'єкта та предмета.
- 14.Визначення і формулювань завдань курсової роботи.
- 15.Наукова новизна і практичне значення проведеного дослідження.
- 16.Специфіка джерельної бази наукових досліджень.
- 17.Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних та інших установ. Ключові слова, особливості їх використання під час пошуку наукової літератури для дослідження.
- 18.Цитування наукових та інших джерел – як важлива частина написання наукового тексту. Принципи оформлення цитат у курсовій роботі.
- 19.Типологія методів дослідження.
- 20.Емпіричні й теоретичні методи наукового дослідження.
- 21.Загальні і спеціальні методи.
- 22.Методи лінгвістичних досліджень.
- 23.Корпусо-базований метод вивчення мовних явищ.

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів за змістовим модулем 2

1. Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті.
2. Основоположники української мовознавчої науки (П. Житецький, К. Михальчук, О. Потебня).
3. Основні здобутки українського мовознавства 20-х років XX ст.: наукові постаті й проблеми досліджень.
4. Фундаментальні наукові праці Олени Курило.
5. Всеволод Ганцов і його внесок у розвиток української діалектології та лексикографії.
6. Історія нормування української літературної мови: від часу «харківського правопису» до сьогодення.
7. Опрацювання норм української літературної мови – важливе завдання сучасного мовознавства.
8. З історії становлення правописних норм української мови.
9. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови.
10. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Національної академії наук України.
11. З історії становлення Української академії наук (1918 р.). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української академії наук.

12. Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ). Наукові здобутки представників філологічної секції НТШ (С. Смаль-Стоцького, Є. Тимченка, В. Гнатюка та ін.).
13. Основні напрями й проблеми сучасних лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень
14. Сучасні галузі мовознавства: соціолінгвістика, медіалінгвістика, корпусна лінгвістика та ін.
15. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.
16. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень.
17. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.
18. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Наука як сфера людської діяльності. Головні завдання науки ХХІ ст.
2. Предмет і сутність наукових досліджень: основні наукові напрями і галузі.
3. Типологія наукових робіт.
4. Аналіз структурних складників тез доповідей, статей, монографій, авторефератів, дисертацій.
5. Загальна характеристика бібліографічних показників. Основні принципи їх укладання.
6. Бібліографічні показники, рекомендовані для підготовки мовознавчих та лінгводидактичних досліджень.
7. Структура курсової роботи: загальна характеристика усіх складників.
8. Вимоги до змістового й технічного оформлення курсової роботи.
9. Список літератури: його наповнення і технічне оформлення. Стандарти оформлення списку літератури.
10. Дотримання принципів академічної доброчесності під час написання курсової роботи.
11. Використання інструментів ШІ під час підготовки наукового дослідження.
12. Складання плану наукового дослідження (курсної роботи), визначення основних етапів методології його проведення.
13. Вступна частина курсової роботи: структура і специфіка підготовки
14. Визначення актуальності наукового дослідження, його мети, об'єкта та предмета.
15. Визначення і формулювань завдань курсової роботи.
16. Наукова новизна і практичне значення проведеного дослідження.

17. Специфіка джерельної бази наукових досліджень.
18. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних та інших установ. Ключові слова, особливості їх використання під час пошуку наукової літератури для дослідження.
19. Обробка наукової інформації. Принципи добирання цитат з наукових джерел та прикладів з фактичної бази дослідження, особливості їх оформлення. Дотримання академічної доброчесності.
20. Цитування наукових та інших джерел – як важлива частина написання наукового тексту. Принципи оформлення цитат у курсовій роботі.
21. Особливості підготовки наукового тексту, специфіка його структури та мовних особливостей.
22. Типологія методів дослідження.
23. Емпіричні й теоретичні методи наукового дослідження.
24. Загальні і спеціальні методи.
25. Методи лінгвістичних досліджень.
26. Корпусо-базований метод вивчення мовних явищ.
27. Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті.
28. Основоположники української мовознавчої науки (П. Житецький, К. Михальчук, О. Потебня).
29. Основні здобутки українського мовознавства 20-х років XX ст.: наукові постаті й проблеми досліджень.
30. Фундаментальні наукові праці Олени Курило.
31. Всеволод Ганцов і його внесок у розвиток української діалектології та лексикографії.
32. Історія нормування української літературної мови: від часу «харківського правопису» до сьогодення.
33. Опрацювання норм української літературної мови – важливе завдання сучасного мовознавства.
34. З історії становлення правописних норм української мови.
35. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови.
36. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Національної академії наук України.
37. З історії становлення Української академії наук (1918 р.). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української академії наук.
38. Роль «Російсько-українського словника» за редакцією А. Кримського та С. Єфремова (1924–1933) в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис.
39. Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ). Наукові здобутки представників філологічної секції НТШ (С. Смаль-Стоцького, Є. Тимченка, В. Гнатюка та ін.).
40. Загальний огляд «Записок Наукового товариства імені Шевченка» («Записки НТШ») (Філологічна секція).

41. Основні напрями й проблеми сучасних лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень
42. Сучасні галузі мовознавства: соціолінгвістика, медіалінгвістика, корпусна лінгвістика та ін.
43. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.
44. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень (на основі аналізу науково-методичних журналів, збірників та інформаційних ресурсів).
45. Академічні наукові журнали «Мовознавство», «Українська мова», «Лексикографічний бюлетень», «Культура слова» – як важлива база для підготовки мовознавчих досліджень.
46. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.
47. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)
[\(https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/\)](https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Асіїв Л. В. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи (для студентів II курсу філологічного факультету спеціальностей 035 Філологія (спеціальність 035.01 Українська мова та література) і 014 Середня освіта (спеціалізація 014.01 Українська мова та література). Львів, 2018. 87 с.
2. Баган М. П. Методи та організація сучасних філологічних досліджень: [навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів]. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 65 с. URL:

<http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/5142/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA>

3. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі: підручник. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.
4. Габідулліна А. Р., Колесніченко О. Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень: навчальний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 322 с.
5. Голубовська І. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2016. 320 с.
6. Колібаба Л. Уникаймо суцільної вибірки! *Культура слова*. 2014. № 81. С. 152–154.
7. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень: модульний курс: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
8. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
9. Омельчук С. Бути чесним у науці й навчанні: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти. Херсон, 2021. 80 с.
10. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю: Монографія. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 628 с.

Допоміжна

1. Глущенко В. А., Орел А. С. Порівняльно-історичний метод в українському мовознавстві: Харківська лінгвістична школа: навчальний посібник для здобувачів філологічних факультетів. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2017. 116 с.
2. Данилевська О. М. Українська мова в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси. Київ: Видавничий дім КМА. 2019. 364 с.
3. Дика Л., Шведова М. Синонімія в українській мові і проблеми суржику (на прикладі синонімічного ряду зі значенням 'мабуть'). *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. Київ, 2023. Випуск 9. С. 50–71.
4. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний показник у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
5. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці. *Наукові праці Чорноморського державного*

- університету імені Петра Могили комплексу „Києво-Могилянська академія”. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdufm_2014_221_209_7.pdf
6. Кісс Н, Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті. *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 83–134. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb-985e-94852ede74a8/content>
 7. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
 8. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології / Уклад. Алексенко С. Ф. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 44 с.
 9. Межов О. Г. Теоретичні та прикладні аспекти вивчення мови: методичні рекомендації для підготовки магістрів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Українська мова та література. Світова література». Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2022. 96 с.
 10. Поздрань Ю. В. „Російсько-український словник” за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова як джерело перекладних словників ХХ–ХХІ ст.: офіційний статус та лексикографічна критика. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. праць*. Хмельницький, 2016. Випуск десятий. Т. 2. С. 281–287.
 11. Пріцак О. В. Кримський Агатангел Юхимович. *Енциклопедія сучасної України: у 30-ти т.* / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2014. Т. 15: Кот–Куз. С. 441–442.
 12. Селігей П. О. До проблеми авторської індивідуальності в науковому стилі *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 2016. № 4. С. 249–262.
 13. Селігей П. О. Комунікативна потужність і престиж української мови як параметри її життестійкості. *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 48–83.
 14. Скрипник Н. І. Методологія поняття «комунікативно-мовленнєва компетентність» у сучасному освітньому процесі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2021. № 21. Том 1. С. 114–119.

15. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
16. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX – XXI ст.). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
17. Форманова С. В. Компонентний аналіз як одна із методик структурного методу. *Записки. з українського мовознавства*: зб. наук. пр. 2021. Вип. 28. С. 41–52. URL: <http://zum.onu.edu.ua/article/view/235544>
18. Шведова М. О. Мова прози Миколи Зерова на тлі корпусу текстів 1910–1935 років. *Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика*. Київ–Черкаси: вид-во ФОП Гордієнко Є. І., 2020. С. 240–244.
19. Широков В. А., Лучик А. А. Парадигмальні засади лінгвістики першої половини ХХІ століття. *Мовознавство*. 2021. № 5. С. 3–16.
20. *Research Methods in Linguistics* / ed. by R. Podesva, D. Sharma. Cambridge University Press, 2014. 540 p.

Інформаційні ресурси

1. Бук С. Н. Основи статистичної лінгвістики: Навчально-методичний посібник / Відп. ред. проф. Ф. С. Бацевич. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 124 с. URL: <https://victana.lviv.ua/biblioteka/98-matematychna-linhvistyka/462-buk-s-n-osnovy-statystychnoi-linhvistyky>.
2. Гораш К. В. Складові інформаційного забезпечення науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2179
3. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/22.pdf
4. Записки Наукового товариства імені Шевченка („Записки НТШ”). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/
5. Журнал „Дивослово”. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/>
6. Журнал „Мовознавство”. URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>
7. Журнал „Культура слова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/INSTITUTES/IUM/E-LIBRARY/KS/Pages/default.aspx>
8. Журнал „Українська мова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/ukrajinska-mova/Pages/default.aspx>
9. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/departments/info/?ci_locationid=4

10. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України.
URL: <http://www.inmo.org.ua/history.html>
11. Історія Інституту української мови НАН України.
URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>
12. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України*/ Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi.
13. Лексикографічний бюлетень. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/b/Pages/default.aspx>
14. Лучик А. А. Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf
15. Мельничук О. С. Методологія у мовознавстві.
URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um45.htm>
16. Методи лінгвістичних досліджень. URL: <http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521>
17. Мірошник С. І. Послідовність організації та категоріальний апарат учнівського наукового дослідження (на прикладі досліджень у філології та мистецтвознавстві). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2775.
18. Науковий збірник „Діалектологічні студії” Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>.
19. Нідзельська Ю. М. Концептологія як провідний напрям сучасної лінгвістики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 4. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_4_33.pdf.
20. Словники України on-line. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.
21. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2001. URL: 168 с. URL: <http://nk.in.ua/pdf/1201r.pdf>.
22. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>.
23. Український мовно-інформаційний фонд НАН України.
URL: <http://www.ulif.org.ua/>
24. Українська мова і література в школах України: щоміс. наук.-метод. та літ.-мистец. журн. / М-во освіти і науки України, ДІВП вид-во „Пед. преса”; голов. ред. С. Караман. Київ: Педагогічна преса, 1999. Виходить раз на два місяці. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9616518](http://nbuv.gov.ua/bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9616518)

25. Чемеркін С. Г. Глобалізація і сучасні лінгвістичні процеси *Мовознавство*. 2013. № 1. С. 59–65. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/MoZn_2013_1_9.pdf
26. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. *Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою* [Текст] / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. *Записки НТШ / Іст.-філософ. секція*. Т. 73. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/Zapysky_Tom_173_Zbirnyk_na_poshanu_ukrainskykh_uchenikh
27. Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу „Основи академічного письма”. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

- ✓ «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>
- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenyi-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- ✓ допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- ✓ не допускається використання ІІІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- ✓ додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ІІІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.